

JASMINA MARKIČ, PERSONALMENTE

Človek se nenadoma zave, kako pomembna in vraščena vanj so leta, desetletja sodelovanja in skupnega doživljanja izkušenj v zdaj bolj, zdaj manj naklonjenih časih: med pisanjem tega poklona najini ljubi profesorici in prijateljici je privrela na dan vrsta neprecenljivih spominov. Vtisov, občutij, besed ..., ki jih čas ohranja tako žive, kot bi bili včerajšnji.

Hvala, Jasmina!

Za okroglo mizo

Živahno hispanistično omizje, katerega vir energije je sodelovanje, si je obliko svoje mize izbralo, ker spoštuje načelo enakopravnosti. Jasmina je bila na začetku osemdesetih let članica tiste legendarne peščice zanesenjakov, ki so se trudili za ustanovitev Hispanistike na FF in bili njeni prvi profesorji. Zato zase pravi, da je hišni inventar. Dolga leta si je s kolegicami prizadevala, da bi se na FF odprla Katedra za portugalski jezik in književnost, in ta podvig se uresničuje prav letos, ob Jasmininem jubileju. So pa še druge okrogle mize: nanje Jasmino povabijo bodisi kot gostjo bodisi kot tolmačico. Je odlična sogovornica, ima nešteto izkušenj in znanja.

Odvisno od perspektive

Perspektiva se je spreminjala postopno: na fakulteti sva jo spoznali kot študentki, ko se je vrnila iz Kolumbije, z Inštituta Caro y Cuervo, kjer je pisala magistrsko nalogo. Njen zanos je bil nalezljiv in zlahka nas je prenesla na svoj teritorij brskanja in presenetljivih najdb. Z velikim žarom in ljubeznijo nam je odstirala skrivnosti fonetike in fonologije, teorije prevajanja in ameriške španščine. Predavala je o glagolskih perifrazah, ki španščini omogočajo igrivost in izražajo tiste najmanjše odtenke glagolskega dejanja, ki Jasmino tako vznemirjajo. Bila je navdihujoč in neizčrpen vrelec znanja, ki ga je velikodušno delila z nami. Pozneje, po končanem študiju, se je poklicno urjenje in brušenje nadaljevalo s sodelovanjem pri prevajanju in tolmačenju. Profesorica je postala kolegica in prijateljica, zaradi katere smo mi in svet boljši.

Fotografija spomina

Ena sama nostalgija po skupnih doživetjih, skupnem kampiranju s španskimi prijatelji, neskončnih izletih, po druženju. Z Jasminino družino smo odkrivali kozje stezice in si ogledovali naravne lepote. Bilo je nekoč na Krku nepozabno šotorišče v hispanističnem slogu: dolgi pogovori o jeziku in književnosti, življenju in morju, presenečenja in veselje, skupna miza, razigrani otroci in palačinke. In bil je nekoč piknik v Iškem vintgarju: zelenje, prepredeno s sončnimi žarki in šumenjem vode – takrat smo študenti od Jasmine izvedeli, da se njenemu morskemu prašičku po špansko reče *conejillo de Indias*. In bila in bil in bilo je ... še pravkar.

Vse pisano

To so njene barve Južne Amerike: Venezuele, Brazilije in Kolumbije. Dišeče barve njenega otroštva in mladosti. In tudi sedanjosti. Ona sama je te pisane barve: vedra, nasmejana. Pisano pestro je njeno življenje. Včasih pa je tudi zaskrbljena, včasih otožna Jasmina. Kot poje pesem.

Kolumbija

Čeprav se, znana pod imenom *La Perifrástica*, ukvarja predvsem z jezikoslovjem in je v Braziliji obetala, da bo postala kemik svetovnega formata, jezikovna vprašanja preučuje tesno povezana s svojo drugo strastjo, književnostjo, ki je zanjo temeljni vir, in sicer so to najpogostejše dela Gabriela Garcíe Márqueza. Gabota, verjetno najznamenitejšega Kolumbijca, je nekoč srečala na letališču, mimogrede. Danes jo vznemirja tudi proza Fernanda Valleja, polemičnega, uporniškega kolumbijskega pisatelja, ki jo zna popeljati nazaj v Kolumbijo.

Na začetku je bil glagol

Jasmina, glagolska mojstrica, je v nenehnem gibanju, intelektualnem in telesnem. Plava, smuča, teče na smučeh, telovadi, hodi. Je profesorica španščine, uveljavljena jezikoslovka, konferenčna in sodna tolmačka, prevajalka in odlična bralka. Zato je glagol, raziskovanje glagola, živeti glagol njen zaščitni znak. Če koga zanimajo vsi pomenski odtenki veriženja perifraz, denimo *Voy a ir acabando de volver a ponerme a seguir trabajando*, je prof. dr. Jasmina Markič pravi naslov. V svojih številnih znanstvenih in strokovnih člankih, objavljenih v uglednih domačih in tujih revijah, se največkrat podrobno ukvarja z izrazno močjo glagolskih perifraz v književnostih, napisanih v španščini, ter kontrastivno analizo izvirnih prvin in slovenskih ustrezníc.

Eno izmed Almodóvarjevih deklet

Ob besedi Almodóvar zmeraj pomisliva na Jasmino. Nikoli ne bova pozabili, kako je v živo, neposredno v dvorano Kinoteke, sama tolmačila film Pedra Almodóvarja *Kaj sem storila, da sem si to zaslužila*. To je bil prvi njegov film, prikazan v Sloveniji v okviru Tedna španskega filma. Jasminino tolmačenje je bilo vrhunsko, na koncu je požela stoječi aplavz publike, ki je bil namenjen samo njej, in pohvale v časopisih. ¡Olé!

Žuborenje studenčnice

Kadar tolmači. Jasmina je mene, Uršo, uvedla v konferenčno in sodno tolmačenje. Bila je moja mentorica, učiteljica. Ko sedim poleg nje v kabini, zlasti na kakem dogodku s književnimi ali zdravstvenimi temami, je njeno tolmačenje kot žuborenje, ki te ponese. Delovala je na toliko različnih področjih, da ji ne zmanjka živo povedanih anekdot, pripetljajev in zgodovinskih dogodkov, ki jih je doživela. Rada pripoveduje o tolmačenjih za neuvrščene, o libijskem predsedniku in diktatorju Omarju Moamerju el Gadafiju, ki je na vrh neuvrščenih v Beograd prispel s kamelo, spal v šotoru, čuvale pa so ga vrhunsko izurjene varnostnice. Pa o osamosvojitvi Slovenije, ko je tolmačila Milanu Kučanu,

kasneje tudi Lojzetu Peterletu, še prej Janezu Drnovšku, kraljem in politikom različnih držav. Nekaj let je to delo opravljala tudi v Evropski uniji, kar pa je ni izpolnjevalo v tolikšni meri kot, na primer, tolmačenje raznim pisateljem in na splošno kulturnikom. Spremlja kulturno in aktualno družbeno-politično dogajanje, je kritična in ima stališče. In zna poslušati. In poslušati njo je pravi užitek, saj je njeno žuborenje jasno in zvoneče, izbrano in ubrano, prelivajoče se in gladko, živahno in igrivo – prepoznavni Jasminin slog, pa naj govori v slovenščini ali katerem koli drugem svojih jezikov, pa naj se pogovarja, ali predava, ali tolmači. Unikum.

Skrb

Ima jih veliko. Kot sama pravi, je imela brezskrbno otroštvo, potovanja in selitve ju s sestro niso motili. Danes pa je svet drugačen. Premalo je vizij in perspektiv. Skrbi jo za prihodnost njenih vnukov, študentov, planeta, skrbi ji vzbujajo vsakovrstni skrajneži ... Splošna radovednost in bogate življenjske izkušnje prinesejo zavedanje o svetu, o mogočnih silah v družbi kjer koli na našem planetu, ki nas včasih ne vodijo k človečnosti, temveč k razčlovečenju. In tu je zmeraj negotovost, katero smer bo ubralo dogajanje in kako se bo razpletlo. Jasmina zmeraj pokaže zaskrbljenost nad dogajanjem v družbi, posebno kadar vidi, da ni ne pripravljenosti ne zanimanja za konstruktivno reševanje težav.

Lahkotnost gibanja

Skrbem zelo uspešno kljubuje z zavidljivo aktivnim življenjem v prostem času: po stezicah skače kot gorska kozica, v vodi je delfin, po zraku se spreletava kot lastovka, zmeraj, ampak res zmeraj je v formi. A premikanje ji je bilo položeno v zibko. Kot otrok diplomatske družine se je rodila v Milanu, obiskovala osnovno šolo v Venezueli, se preselila v Brazilijo Jorgeja Amada, v ljubljanskem mrazu in megli je študirala francoščino, angleščino in italijanščino, v bližnjem Zagrebu španščino, v hitečem Londonu pa konferenčno tolmačenje. Vmes je obiskovala starše v Beogradu in Rimu. In potovala. Njeno gibanje skozi prostor je naravno, mehko in lahkotno, ubrano z okoljem: tako kot zveni, se tudi premika. Sambo ima v bokih in plesala bi povsod. *Avto se ustavi v nalivu, ven skoči Jasmina in ob zvokih brazilske glasbe pleše in pleše z značilnim žarom v očeh.* Takrat veš, da je včasih tudi drugje.

Voda

Posebna ljubezen in čisti užitek v plavanju, potopitvi glave pod vodno gladino. Morda tudi zaradi neskončnosti morja med dolgimi potovanji na čezoceankah. Če ni morja, je dober tudi bazen na Koleziji pred začetkom predavanj, ko priidiš po kloru.

Neulovljivost

Nova fizikalna konstanta: Jasminina hitrost. Včasih tudi ubežna, zato jo je težko ujeti. In komaj nam jo uspe dobiti na telefon, ker je nenehno zaseden.

Teža slave in bogastva

Ji ne pride do živega niti ji ne imponira. V resnici je spreobrnjena anarhistka. Zna pa neizmerno uživati, predvsem v druženju, potovanjih, izletih v naravo, dobri hrani, plavanju, vnukih, knjigah, filmih, glasbi ... Vse zvrhano. Zato je neizmerno bogata.

Kdor išče, ta najde

Še vedno *išče*. Išče od otroštva. Kot otrok je preveslala svet, predvsem južno poloblo, in se naučila skoraj vseh romanskih jezikov. Nenehno na poti, srečanja in poslavljanja. Po mnogih letih je prek družbenih omrežij znova našla daljne prijatelje, s katerimi je delila šolske klopi. Kajti zmeraj tudi *najde*. Prave ustreznice, podtone, daljne, zgolj slutene prizvene. Kot avtorica slovarjev, učbenikov, študij, člankov, spremnih besedil in prevodov, mentorica nepreštevni množici študentov in kolegov ključno prispeva k razvoju vseh segmentov hispanistike in s tem k razvoju slovenske znanosti, izobraževanja in kulture.

Marjeta Drobnič in Marija Uršula Geršak